

कथा क्र. ७_४

आमच्या लक्षात येईना की घनश्याम आणि अशोक वैद्य या नावांचा हा काय गोंधळ हिच्या बोलण्यात चालला आहे ?

मला भूतकाळ आठवू लागला. प्रतिमा पक्की नाटकवेडी होती. केवळ अभिनयापुरतेच त्या पात्राच्या अंतरंगात शिरणे हे नटाला जसे जमले पाहिजे तसेच नाटकातील पात्र व ते वठविणारा नट हे भिन्न आहेत हे भान प्रेक्षकालाही राहिले पाहिजे. घनश्याम या पात्राच्या संदर्भात हे भान अशोक आणि प्रतिमा या दोघांनाही राहत नाही हे मला तेव्हाही जाणवत असे. पण त्याचे परिणाम काय होऊ शकतात याची तेव्हा मला जाण नव्हती. तेव्हाही परिपक्वता माझ्या विचारात तेव्हा आलेली नव्हती.

“अलका मला असे वाटते की आपले अशोकशी लग्न झालेले आहे ही घटना प्रतिमा विसरली आहे, किंवा तिला त्या लग्नाच्या आठवणी नकोशा झाल्याने तिच्या मेंदूने त्या पुसून टाकल्या आहेत.”

“ पण आता अशोक तिचे मुद्दाम हाल करत असूनही तो कॉलेजमध्ये असताना स्मार्ट दिसायचा हा उल्लेख ती अजूनही का करते आहे ?”... अलका म्हणाली.

“ हे बघ तुला आठवते का की अशोक दिसायचा हिरो सारखा, पण त्याचे नुसते वागणेच व्हिलनसारखे नसायचे तर त्याला नाटकातला रोल आवडायचा तो देखील व्हिलनचाच. म्हणूनच तर त्याने हिरोचा

रोल मिळत असूनही घनश्यामचा रोल अगदी आवडीने मागून घेतला होता. आणि त्यामुळेच तो घनश्यामला स्टेजवर अक्षरशः जिवंत करायचा. तो तेव्हा अभिनय करतच नसे तर त्याच्या उत्स्फूर्त दुष्ट स्वभावाला आत्यंतिक आनंद देणारी ती भूमिका तो साक्षात जगत असे. अट्टल पिणाऱ्याला खूप दिवसानंतर मनसोक्त प्यायला मिळाले की त्याला कसा आनंद होतो तसा ती भूमिका साकार करताना अशोकला होत असला पाहिजे हे माझ्या आता लक्षात येते आहे.”

“ इथपर्यंत मला तुझं म्हणणं पटलं, परंतु अशोकशी झालेलं प्रतिमाचं लग्न ही त्याच्या दुष्टपणामुळे एक शोकांतिका ठरल्याने ती घटनाच जर प्रतिमा विसरू पाहते आहे तर तिला त्याच्यातला घनश्यामच का आठवतो आहे ?” अलकाचा प्रश्न रास्त होता. यावर काहीतरी तर्कशुद्ध आणि बुद्धीगम्य उत्तर असलंच पाहिजे.

“ हे बघ मला असं वाटतं की टीन एजमध्ये बऱ्याच मुलींना खलनायकी व्यक्तिमत्त्वाच्या पुरुषांची भुरळ पडते. अशोक मुळात तसा होता आणि त्यामुळे तो घनश्यामची भूमिका सुंदर करायचा. त्या भूमिकेचे त्याच्या व्यक्तिमत्त्वावर चढलेले ते आवरण किंवा तेज प्रतीमाच्या अंतर्मनात कायमचे कोरले गेले असेल. नव्हे त्या अंतर्मनाने खरे तर प्रतिमाचे घनश्यामशीच लग्न झालेले असल्याचे पक्के नोंदवून ठेवलेले आहे. हे बघ अंतर्मनात काय आहे हे फक्त स्वप्नाच्या माध्यमातून कळू शकते किंवा खऱ्या हिप्नोटीझम द्वारे कळू शकते. आपल्या जागृत अवस्थेत अंतर्मन कधीच उघडे होत नाही. आपले आपल्यालाच आपल्या अंतर्मनात काय आहे ते कळू शकत नाही. परंतु

जेव्हा पराकोटीच्या भीती, दुःख किंवा वेदनेच्या धगधगणाऱ्या आचेवर वितळलेल्या काचेसारख्या संवेदना ताणल्या जातात आणि जेव्हा त्या ताणाखाली सेकंदाचा कालावधी देखील सापेक्षतः असह्य लांबत जातो तेव्हा बाह्यमन आणि अंतर्मन यांच्यातला पडदा तात्कालिक किंवा कायमचा नष्ट तरी होतो किंवा सेमीपरमीएबल तरी होतो. ती व्यक्ती अंतर्मनातले विचार काहीकाळ अजाणतेपणे प्रत्यक्ष जगू व अनुभवू लागते. यालाच मनोविकृती किंवा वेड असे म्हटले जाते. प्रत्यक्षात त्या व्यक्तीच्या मनाने अभिव्यक्तीवरील बाह्यमनाचे निर्बंध, संकेत व संस्कार झुगारून दिलेले असतात. प्रतिमा वेडी झालेली नाही पण ती त्या अवस्थेच्या सीमारेषेवर रेंगाळते आहे. आपण तिला तेथून परत आपल्यात आणले पाहिजे. ” मी अलकाला समजावून सांगण्याचा प्रयत्न केला.

“ बापरे तू एवढ्या सायकोलॉजीचा अभ्यास केव्हा केलास? पण मग ती अशोकची आठवण का काढते ? हे मला कळत नाही.” अलका म्हणाली.

“ मला असे वाटते की तिला अशोकचे रूप आठवते. पण त्याने साकारलेला घनश्याम हा तिला नवरा म्हणून आठवतो. आणि तो आपल्यावर खूप प्रेम करतो या आभासात्मक दुनियेत ती काही काळ जगते तर काहीवेळा अशोक आपले हाल करतो या वास्तवाचेही तिला भान येते. तिला त्याच वास्तवात स्थिर करून ती त्यातून स्वतःच मार्ग काढील इतके तिच्या मनाला खंबीर बनवावे लागेल”.

